

BOVENGRONDSE NESTEN VAN DE DAS IN MIDDEN-LIMBURG

S. Jansen & W. Jansen, Korhoenstraat 12, 6075 BN Herkenbosch

De Das (*Meles meles*) (figuur 1) maakt behalve burchten ook bovengrondse nesten. In het verleden zijn er in Limburg verschillende bovengrondse nesten bij burchten gevonden (JANSEN & STEEMAN-VAN DIEPENBEEK, 1991). In Midden-Limburg werden tijdens veldwerkzaamheden in het natuurgebied de Vuilbenden enkele bovengrondse nesten van Dassen aangetroffen. Deze vondst wijkt zeer sterk af van wat er tot nu toe in Limburg is gevonden. Daarom wordt deze vondst uitgebreid beschreven.

DE VUILBENDEN

Het natuurgebied de Vuilbenden (figuur 2) bevindt zich in het Maasdal ten noorden van Roermond. Door de aanwezigheid van een terrasrand, die gebruikt wordt als burchtlocatie, afgewisseld met broekbossen, vochtige weilanden en akkertjes als fourageergebied is het een ideaal leefgebied voor de Das.

BESCHRIJVING BOVENGRONDSE NESTEN

Op een perceel met een voormalige populierenopstand (*Populus canadensis*) heeft zich een zeer fraai sleedoornstruweel (*Prunus spinosa*) ontwikkeld. De hoogte van het struweel varieert van 50 centimeter tot 2 meter. Op 3 mei 1994 werd in dit sleedoornstruweel een vijftal bovengrondse nesten gevonden. Het bijzondere van deze vondst is de grote concentratie van nesten. Opvallend is dat de nesten zonnig zijn gesitueerd. Dit kan erop duiden dat de Dassen de nesten gebruiken om te zonnen.

De vijf bovengrondse nesten behoren tot het type 'vogelnest' (JANSEN & STEEMAN-VAN DIEPENBEEK, 1991). Het grootste dagnest (figuur 3) heeft een omvang van 65 cm, de overige

van 40 tot 50 cm (zie tabel I). Verder worden in tabel

I enkele maten gegeven van de doorsnee en diepte van de nesten, de dikte van het nestmateriaal en de onderlinge afstand tussen de nesten. Het nestmateriaal bestaat vooral uit Hennegras (*Calamagrostis canescens*). Tussen het nestmateriaal bevinden zich veel dassenharen. Figuur 4 laat de onderlinge

ligging van de 'vogelnesten' zien. Daarnaast is het zeer bijzonder dat de nesten onderling met elkaar zijn verbonden. Ook de padjes tussen de 'vogelnesten' zijn gestoffeerd met droog Hennegras. De ge-

FIGUUR 1.
Dassen hebben een zeer sociaal familielevenswijze (tekening: S. Jansen).

FIGUUR 2. De Vuilbenden: een ideaal leefgebied voor de Das. Op de achtergrond ligt het dichte sleedoornstruweel met daarin het beschreven 'vogelnesten'-complex.

middelste breedte van de paadjes is 20 centimeter. Het is echter niet duidelijk of het complex door één of meerdere Dassen wordt benut. Het is niet duidelijk of ze gezamenlijk of individueel zonnen. Het is niet uit te sluiten dat het 'vogelnesten'-complex ook 's nachts gebruikt wordt, zoals dit is waargenomen bij een dagnest in Noord-Limburg (JANSEN, 1991). De wissels naar het nestencomplex zijn niet gestoffeerd met gras. Wel staan de wissels vol met dasseprenten.

Op de situatieschets (figuur 5) is duidelijk te zien dat de afstand tussen het 'vogelnesten'-complex en de dassenburcht zeer groot is. Deze bedraagt namelijk 800 meter. Bij eerdere vondsten zijn afstanden van 10 cm tot 200 cm, met een uitschieter van 300 meter, tussen de nesten en de burcht gevonden (JANSEN & STEEMAN-VAN DIEPENBEEK, 1991). Bij deze vondsten werd al geopperd dat vooral de rust rond de dassenburcht een belangrijke factor is om hun natuurlijke gedrag overdag te ontplooiën in een bovengronds nest. Er zijn geen onverharde wegen door of naar het perceel en het is omgeven door weilanden met vee.

De locatie van het 'vogelnesten'-complex is daarnaast zeer goed beschermd door het stekelige sleedoornstruweel. De Das heeft om deze plek te bereiken een uitgebreid netwerk van wissels ter beschikking. Hierbij schuven ze het doorwaden van diepe en brede ontwateringssloten niet. De modder van deze sloten bevat veel geoxydeerd ijzer. Bij de uittreedplaatsen op het talud is dan ook vaak een 'roestspoor' te zien. Het gemak dient de Das: bij één van de wissels maken ze gebruik van twee planken (figuur 6). Bij deze wissel zijn uiteraard geen roestsporen te zien.

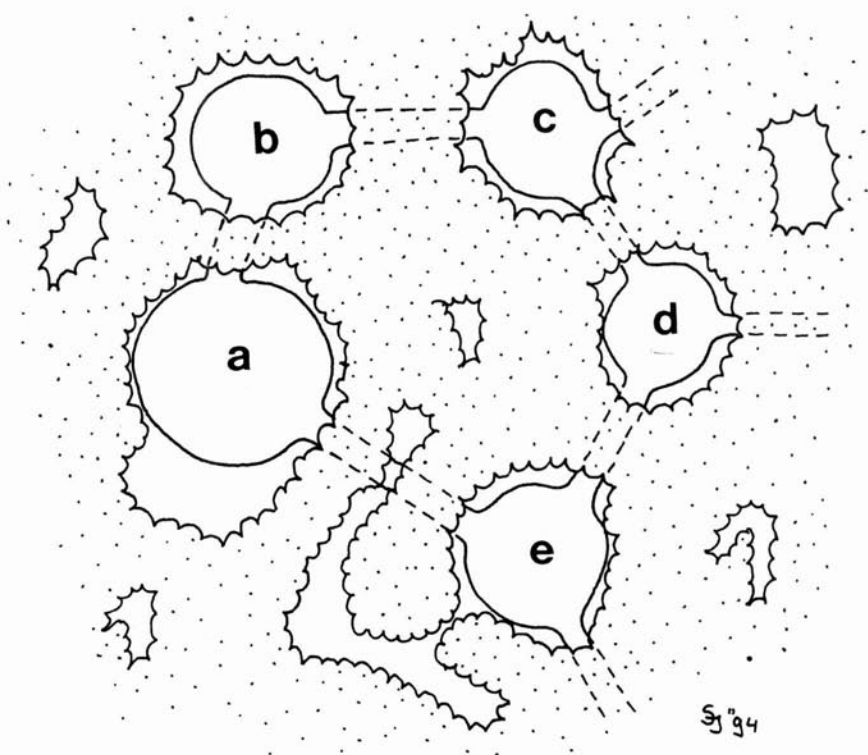
Het is opvallend dat ook in het 'vogelnesten'-complex geen roestsporen in het nestmateriaal zijn aangetroffen terwijl je bij de werpheuvels van de dassenburcht wel rode ijzer-sporen kunt aantreffen. Vermoedelijk gebruiken de Dassen vanuit de burcht steeds de route met planken als ze naar het nestencomplex gaan.

BEHEER

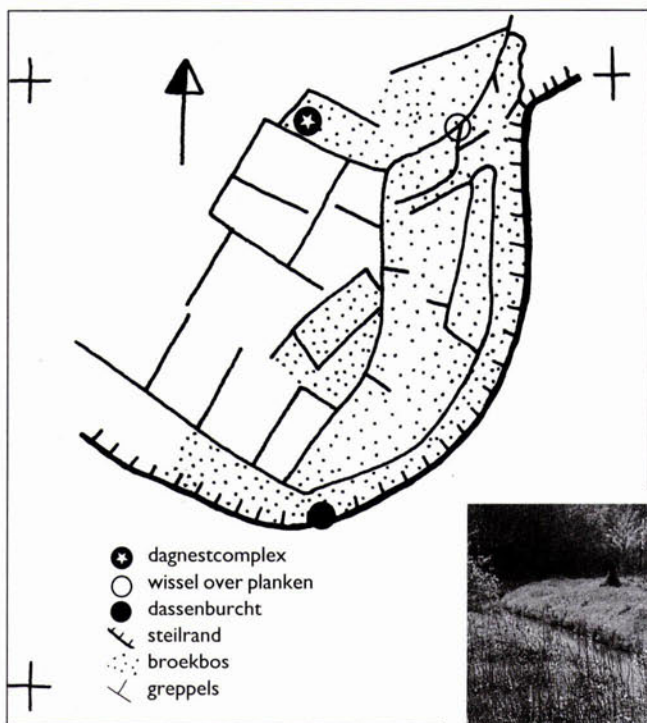
Een paar jaar geleden zijn op het perceel met het 'vogelnesten'-complex de kaprijpe populieren verwijderd.

Hierdoor heeft de Sleedoorn de kans gekregen om zich tot een fors struweel te ontwik-

FIGUUR 3.
Een bovengronds dagnest dat samen met de andere vier nesten deel uit maakt van het 'vogelnesten'-complex.

FIGUUR 4.
Situatieschets van het 'vogelnesten'-complex. De nesten zijn aangegeven met een letter. In tabel 1 zijn de maten van en de afstanden tussen de nesten weergegeven.

FIGUUR 5.
Situatieschets van de Vuilbenden (km-hok 58-44-24) met de ligging van het 'vogelnesten'-complex (★), de dassenburcht (●) in de terraswand en de wissel via de planken over twee sloten (○).

FIGUUR 6.
De dassenwissel die via de planken over de ontwateringssloten leidt.

TABEL I. Maten (in cm) van het 'vogelnesten'-complex dat op 3 mei 1994 in de Vuilbenden gevonden is.

De letters a t/m e komen overeen met de situatieschets van figuur 4.

Nest	Doorsnee nest	Diepte nest	Dikte nestmateriaal	Afstand tussen de nesten
a	65	20	15	a/b: 30
b	50	10	5	b/c: 60
c	40	5	10	c/d: 40
d	40	10	5	d/e: 50
e	50	15	10	e/a: 60

kelen. Helaas heeft de eigenaar weer nieuwe populieren aangeplant.

Hierdoor zal na verloop van tijd het fraaie sleedoornstruweel weer veranderen in een saaie populierenopstand met weelderig woekerende Grote brandnetels (*Urtica dioica*), zoals je die helaas maar al te vaak in Limburg kunt aantreffen.

Voordat het zover is zou het aardig zijn dat de eigenaar de jonge populieren verwijderd. Het sleedoornstruweel kan in stand worden gehouden door het om de tien jaar te kappen. Dit komt niet alleen de Das maar ook de overige fauna ten goede.

SUMMARY

BIRD'S NEST TYPE COMPLEX OF BADGER'S NESTS IN CENTRAL LIMBURG

Besides underground sets, the Badger (Fig. 1) also constructs above-ground nests. Five of such nests were found in the Vuilbenden nature reserve in central Limburg (Fig. 2). The nests were of the bird's nest type (Fig. 3) and were interlinked to form a bird's nest complex (Fig. 4). The complex is situated at a distance of 800 metres from an

occupied badger set (Fig. 5). The paper also discusses the possible functions of such bird's nest complexes, and suggests management measures to preserve the Black-thorn (*Prunus spinosa*) thicket in which this one was found.

LITERATUUR

- JANSEN, S., 1991. Aanvullingen op de functie van bovengrondse nesten van Limburgse Dassen. *Natuurhistorisch Maandblad* 80 (6): 120.
- JANSEN, S. & A. STEEMAN-VAN DIEPENBEEK, 1991. Bovengrondse nesten van Dassen in Nederland. *Natuurhistorisch Maandblad* 80 (5): 97-101.